

Istraživanje ovisnosti bez droga kod studentske populacije

Zora Zuckerman Itković
Sveučilište u Zadru
Odjel za pedagogiju

Sažetak

Cilj rada bio je ispitati učestalost ovisnosti bez droga kod studentske populacije i utvrditi eventualne korelacije između određenih ovisnosti. Induktivno-empirijskim pristupom istraživanju, s pomoću metode anketiranja, na uzorku od 140 ispitanika, utvrdili smo određena ponašanja koja zbog svoje učestalosti kod ispitanika mogu potvrditi našu pretpostavku da je riječ o ovisnostima bez droga. Problem koji se pojavio je nemogućnost da utvrdimo stanje ovisnosti jer definiranje i klasificiranje ovisnosti bez droga nemaju jasno utvrđenu znanstvenu metodologiju, kriterije mjerenja težine i prognoze stanja.

Rezultati koje smo dobili upozoravaju da se suočavamo s novim tipom ovisnosti, što veoma zabrinjava jer ovisnost bez droga prate psiho-socijalni problemi veoma slični problemima ovisnika o drogama. Naime, mnogobrojna istraživanja u svijetu, na koja se u ovom članku pozivamo, pokazuju da postoje mnoge zajedničke karakteristike koje imaju ovisnici o drogama i ovisnici bez droga. Rezultati koje smo dobili razmjerni su rezultatima istraživača u svijetu, kod nekih ovisnosti čak i mnogo izraženiji, pa nije sporno da se moramo mnogo više angažirati na prevenciji ovisnosti bez droga kod mladih. To prije svega nameće potrebu da se ovisnosti bez droga definiraju i klasificiraju znanstvenom metodologijom koja bi bila u širokoj uporabi.

Ključne riječi: studenti, ovisnost bez droga, klasifikacija, evaluacija, prevencija

Summary

ADDICTION WITHOUT DRUGS OF STUDENT POPULATION

Zora Zuckerman Itković
University of Zadar, Croatia
Department of Pedagogy

The aim of this work was to examine how often an addiction without drugs at student population occurs, and to establish eventual correlations between certain addictions. Through inductive empirical approach to the research, i.e. pools, on the pattern of 140 students, we established certain behaviour pattern which, because of its repetitive nature, can confirm our assumption that it is, in fact, addiction without drugs. The problem we confronted is impossibility to establish exact state of addiction, because the definition of addiction without drugs is not clearly defined and classified in scientific methodology, like in criteria of measurement of severity and heaviness of the addiction.

The results that we gained are warning us to face these new types of addiction, which are very disturbing, because often addiction without drugs are followed by psycho-social problems very similar those of substance abuse addiction. The important point is that very few researches are made in the world that we could rely on in this work. This work shows that there are many mutual characteristics for both addictions, with or without substance abuse. The results we analysed are in the same range of those made in the world, never the less, some addictions are even more expressed here, so there is no question whether there should be more engagement on prevention of these types of addictions in youth population. This, before all, imposes the need that the addiction without drugs should be defined and classified through scientific methodology, that than would be in wide use.

Key words: students, addiction without drugs, classification, evaluation, prevention

Uvod

Moj interes za ovu temu pobudile su ove činjenice: 1. ovisnost bez droga se najčešće društveno relativizira i ne pridaje joj se ni izdaleka značenje kao ovisnosti o drogama; 2. dok se frekvencija alkoholizma, narkomanije ili pušenja pomno utvrđuje i mjeri, stanje i učestalost ovisnosti bez droga, a osobito teškoće koje ih prate, još uvijek nemaju jasno definirano istraživačko područje; 3. ovisnost bez droga zauzima jednako važno mjesto u životu osobe kao i ovisnost o drogama i vodi u podjednakoj mjeri samodestrukciji ličnosti. Ova je fenomenologija još uvijek teško objašnjiva znanstvenim metodama, što u još većoj mjeri otežava njezin opis i praćenje. Za razliku od ovisnosti o drogama, ovisnosti bez droga još nisu klasificirane kao bolest, što također znatno otežava prevenciju i kurativu.

Istraživanja u svijetu pokazuju da su ovisnosti bez droga u stalnom porastu: ovisnost o brzim automobilima, o sportu, o radu, o seksu, hrani i mnogim drugim samodestruktivnim oblicima življenja. Nažalost, još uvijek su mnogi stručnjaci u poziciji „čekanja”, vođeni spoznajom da ova patologija nema razrađen instrumentarij praćenja niti ugrožava sam život ovisnika (Sissa, 1997).

Na samom početku istraživanja susreli smo se s problemom. Naime, ovisnosti bez droga su gotovo neistražene na našem području te smo bili suočeni s koncepcijom koju je teško definirati. Dok, s jedne strane, konzumiranje opojnih droga, alkohola i duhana pruža jasnu sliku fizičke i psihičke ovisnosti i može se klasificirati, s druge strane klasifikacija ovisnosti bez droga u nas ne postoji, iako je sve više argumenata da i ovisnosti bez droga (igre na sreću, nekontrolira-

ni seksualni promiskuitet, opsjednutosti (hrana, sport, Internet, religiozne sekte i slično), kupovanje praćeno kompulzivnim ponašanjem, ovisnost o radu i učenju i mnoga druga ponašanja, uzrokuju ovisnicima probleme slične onima koje imaju ovisnici o drogama.

Opravdano je upitati se gdje su uporišta (biološka, socijalna, psihološka) ovih oblika ovisnosti. Postoje li ona uopće? (Valleur, Velea, 2002). Mislimo da je ovisnost bez droga patologija suvremenoga urbanog življenja, u kojem tempo života, stresovi, težnja za zaradom, uspjehom, popularnošću i sl., produbljuju jaz između biološke i psihološke prirode čovjeka i njegovih stvarnih potreba. Jer „nova patologija” smješta čovjeka u središte kruga bezbrojnih marketinških i drugih ponuda i sve više ga udaljava od vitalnih ljudskih potreba.

Pošli smo od pretpostavke da je nastanak ovisnosti bez droga odraz dubokog subjektiviteta osobe, njezinih osjećaja i želja. U začetku, ovisnost bez droga nema somatsku simptomatologiju i u osnovi je psihičke naravi. Stoga smatramo da odgovornost za razvoj ovisnosti i pojavu patoloških stanja kod osobe svakako snosi slabost volje kao najvažniji čimbenik nastanka i razvoja.

Prikaz Goodmanove definicije

Definiranje ovisnosti bez droga temelj je koji omogućava znanstveno istraživanje. Začuduje da su u svijetu još uvijek malobrojni pokušaji definiranja ove pojave. Zato se definicija Goodmanova (1990) ovisnosti bez droga, danas u mnogim zemljama rabi kao osnova za utvrđivanje kriterija težine ovisnosti. Prema Goodmanovoj definiciji ovisnost bez droga uključuje: